

ЕКСТРЕМАЛЬНІ ВИДИ ТУРИЗМУ У СВІТІ ТА ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ: РЕАЛІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ

*Аліна Рафаїлівна Колісник
студентка бакалаврату кафедри туризму
Вадим Віталійович Головка,
старший викладач кафедри туризму
факультету природничо-географічної освіти та екології
Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова,
м. Київ, Україна*

Постановка проблеми. Туризм останнім часом став одним з головних способів фізичного та морального перезавантаження людини. Один з його різновидів, а саме екстремальний туризм, пропонує неймовірну можливість відчувати різноманітні емоції, які здатні витягнути всіх охочих з буденного життя. Соціально-психологічні потреби туристів відіграли роль чинника розвитку екстремального туризму, який продовжує набирати силу у всьому світі. З кожним роком все більше людей, котрі мають гарну фізичну та психологічну підготовку, адже цей різновид туризму завжди пов'язаний з небезпекою, кидають виклик природі та самим собі. Вони підкорюють води океанів та морів, знайомляться з небезпечними печерами, переборюють гірські річки та досліджують небо.

Екстремальні види туризму являють собою подорожі, що пов'язані з активним відпочинком з ризиком для життя. Люди, які мають на меті отримання нових відчуттів, відправляються до небезпечних місць, наприклад, гори, джунглі, каньйони, печери, пустелі тощо. Екстремальні види туризму часто порівнюють з екстремальними видами спорту, які також базуються на елементах ризику.

Метою даної роботи є дослідження видів екстремального туризму, факторів їхнього розвитку в світі та Чернігівській області.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблематику дослідження розвитку екстремальних видів туризму висвітлювали у своїх працях такі автори як Пельцман Л.А., Кожухівська Р.Б. Козинець В.П., Бабкін О.В., Притков В.Ю., Жердьов А.Е., Любіцева О.О., Глебова А.О., Свида І.В., Богадьорова В.С., Машкова О.В та ін. Теоретичні та практичні аспекти регіонального розвитку туризму досліджували такі відомі вчені як: О.О. Бейдик, В.С. Кравців, В.І. Мацола, Д.М. Стеченко, М.П. Мальська та ін.

М. П. Кляп та Ф. Ф. Шандар вважають, що екстремальний туризм – це різновид туризму, який пов'язаний із певним ступенем ризику. Продовжуючи свою думку, вони наголошують, що головне в екстремальному туризмі – наявність природних умов для обраного виду відпочинку і досвідчених організаторів, адже туристи змагаються з природою: переборюють гірські

річки, підкорюють води океанів та морів, дізнаються про небо за допомогою різноманітних пристроїв і можуть злітати на декілька днів у космос [1].

На думку Бабкіна О. В., екстремальний туризм належить до різновидів пригодницького туризму. Підкреслюється, що ці подорожі пов'язані з активними способами пересування і відпочинку на природі, які мають на меті отримання нових відчуттів, вражень, поліпшення туристом фізичної форми і досягнення спортивних результатів [2].

Притков В. Ю. і Жердьов А. Е. пропонують визначення: «Екстремальний туризм – вид туризму, який об'єднує всі подорожі, що пов'язані з активними способами пересування і відпочинку на природі та найвищим ризиком для життя. Екстремальний туризм має на меті отримання нових відчуттів, вражень, поліпшення туристом фізичної форми і досягнення результатів» [3].

Чернігівщина – справжня історична скарбниця України. Свого часу перший президент Української Народної Республіки Михайло Грушевський називав Чернігів «українською Равенною». Саме на Сіверщині збереглася третина усіх вітчизняних пам'яток домонгольського періоду. Серед них такі величні споруди, як Спаський і Борисоглібський собори, Єлецький і Троїцько-Іллінський монастирі, П'ятницька церква.

Древній Чернігівський край відомий великою кількістю унікальних пам'яток історії та архітектури Княжої та Козацької доби. Понад 200 з них мають світове значення і свідчать про видатну роль і місце Чернігівського князівства у формуванні Київської Русі та Української держави [4].

У Чернігівській області взято під державну охорону понад 2,4 тис. пам'яток історії та монументального мистецтва, понад 2,3 тис. пам'яток археології; тут ведуть постійну наукову та дослідницьку роботу.

Виклад основного матеріалу. Розвиток екстремальних видів туризму знаходиться на досить високому рівні в Європі, Східній Азії та Північній Америці. Жителі Європи і особливо Північної Америки навіть відносять дані види туризму до найбільш популярних видів спорту. До того ж доходи у населення цих частин світу досить високі, тому там екстремальними видами туризму можуть займатися майже всі бажаючі.

До екстремальних видів туризму можна віднести такі як: повітряний, наземний, водний, екзотичний, підземний. До повітряного відносять стрибки з парашутом, банджі-джампінг, роуп-джампінг, дельтапланеризм і парапланеризм. До наземних – альпінізм і скелелазіння, гірські лижі й сноубординг, маунтинбайкінг, маунтінбордінг, пішохідні мандрівки. Водними є дайвінг, віндсерфінг, водні лижі, каякінг, рафтинг, серфінг. Екзотичні - космічний туризм, джайлоо-туризм, кайтсерфінг. До підземного спелеологію і спелеостологію.

Сценарії екстремального туру дуже різноманітні: від сніжних Альп та спекотних пустель до водної подорожі по Амазонці. Можна підкреслити прагнення до максимально можливого комфорту, ступінь якого залежить від сценарію і маршруту. Умови пригодницьких турів це: гарне спорядження,

якісне харчування, гігієна і повна безпека учасників. Учасник, допущений до проходження маршруту, обов'язково повинен мати страховку [5].

Важливу роль у цьому процесі відіграють Карибські острови, які залучають гостей своєю екзотичністю. Важлива особливість екстремальних видів туризму за кордоном полягає в тому, що внутрішньорегіональні поїздки, головним чином в сусідні країни, переважають над міжрегіональними. Лише в Південній Азії виїзний туризм домінують над міжрегіональними поїздками. Перспективна тенденція в цих регіонах світу відображена в появі нових місць як штучного походження, так і природного. Такі країни як Таїланд, Індонезія, Еквадор розвивають на високому рівні тури на виживання, де турист на добровільних засадах відправляється в джунглі, тропіки або в інші незвичні природні умови з метою виживання. В США, Канаді, європейських країнах, Індії, Китаю, Австралії багато людей із задоволенням проводять активно своє дозвілля, незважаючи на потенційну небезпеку для життя і здоров'я.

На сайті Туристично-інформаційного центру відкрився новий інформаційний розділ, присвячений активним видам відпочинку та екстремальному туризму. Відтепер його відвідувачі мають змогу ознайомитись із загальною систематизованою інформацією про екстремальні види туризму, відповідні вимоги та правила техніки безпеки. Також до послуг відвідувачів сайту – додаткова інформація з коротким описом та координатами підприємців, які надають послуги з активних видів туризму в Чернігові та області. «Створення нового розділу – це перший крок до відкриття в Чернігові мережі інфопунктів з надання інформації по окремих видах туризму», - повідомила Тетяна Коржинська. Вона розповіла, що робота проводилась за сприяння викладачів та учнів Чернігівського вищого професійного училища побутового обслуговування, зацікавлених громадських організацій та приватних підприємців. Для довідки: <http://chernihivtourist.com.ua/> сайт розпочав свою роботу на базі туристично-інформаційного центру управління інвестицій і туризму Чернігівської міської ради. Головні завдання: збір, систематизація, опрацювання та надання інформації про туристично-рекреаційний потенціал Чернігова. Туристично-інформаційний центр відкритий для конструктивної співпраці.

Колись успішні і популярні фестивалі в Чернігові призупинили свою діяльність або взагалі роками не проводяться, що звісно, не на користь розвитку туризму міста. До таких перспективних фестивалів, які не проводяться відносяться: Фестиваль активних та екстремальних видів відпочинку; «Енерджі фест»; Chernihiv Jazz Open; Чернігівський мистецький фестиваль «40 Ух»; Фестиваль «Ульотний Чернігів»; Міжнародний фестиваль живої історії слов'яно-скандинавської культури «Княжа брама».

Висновки. Збільшенні кількості туристів, які беруть участь у сучасних формах екстремального досвіду, так і в такому екстримі, який вже створюється завдяки туристичним ринкам та передовим технологіям галузі це вже сьогоднішні реалії. Завдяки глобалізації та впливу Інтернету у споживачів зростає інтерес до запропонованих послуг країн Європи, Північної Америки,

Азіатсько-Тихоокеанського регіону та де інде. Тепер туристи мають більше шансів подорожувати, оскільки всесвітня мережа дає їм можливість впевнено почуватися щодо місця призначення перед від'їздом, надаючи зображення місця призначення, звіти про погоду, відгуки та можливість завантажувати карти та путівники, та враховуючи карантинні обмеження.

Активні види туризму з елементами екстриму (сплав на човнах рік Дніпро та Десна, прогулянки по заповідниках та ландшафтних парках) той потенціал, який ще не в повному обсязі використовується, необхідне відновлення перспективних фестивалів, які зазначені Департаментом культури і туризму, також потужна рекламна компанія, залучення Федерацій спортивного туризму всіх областей України для розгляду можливостей проведення туристичних злетів на Міжнародному рівні включаючи Чернігівську область через масовість та співпрацю зі спонсорами, придати туристичним злетам видовищності.

Список використаних джерел

1. Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму /Кляп М. П., Шандар Ф. Ф. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidru4niki.com/1679042243564/turizm/ekonomniy_turizm_zaoschadliviy_turizm_garyachi_turi. - Назва з екрану (14.02.2021).
2. Бабкін О.В. Спеціальні види туризму – Р-в-на-Дону: Фенікс, 2008. – 252 с.
3. Жердьов А. Е. Екстремальний туризм в Україні: сучасний стан та перспектива розвитку /Жердьов А. Е., Притков В. Ю. // – 51 с.
4. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування /О. О. Бейдик. – Київ: Київський університет, 2001. — 395 с.
5. У світі росте популярність пригодницького туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.geograf.com.ua/tourism/3225-u-sviti-roste-populyarnist-prigodnitskogo-turizmu>. - Назва з екрану (15.02.2021).